

KALETI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉS BELFÖLDÖN:

1 évre 1000 lej, félévre 520 lej, negyed-
évre 270 lej, egy óra 100 lej.

20 oldalas szám ára 6 lej.

ORSZÁGOS MAGYARPARTI LAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Piacja Utca (Főter) 4.
Telefon: 5-08 és 6-94.

XI. évfolyam 183-ik szám

ELŐFIZETÉS MAGYARORSZÁGON

1 évre 53 pengő, félévre 25 pengő,
negyedévre 14 pengő.

Egyes szám ára 20 fillér.

FIGYELŐ

*

A román nemzeti parasztpárt táviratban fejezte ki részvétét a horvát parasztpártnak Radics István halála fölött. Nem kutatjuk ezuttal, hogy az elnevezésben megnyilvánuló hasonlóságokon kívül a két párt programja eszmei tartalomban megegyezik-e, bár messziről úgy fest a dolog, hogy a horvát parasztpárt Maniu és Michalache pártját messze elhagyja nemcsak a pártelvek felállításánál megnyilatkozó, az igazi demokráciát nemcsak szavakban, hanem alkalomszerűleg tettekben is demonstráló elgondolásban, hanem a taktikázás módszere elé helyezett bátor harci elánban is.

Az obligát részvénytávirat azonban, úgy tetszik nekünk, egyúttal az első bátoratlan lépés a nemzeti parasztpárt részéről abban az irányban, hogy Maniuék a természetellennek bizonyult és a párt teljes munkaerőjét kimerítő belpolitikai küzdelmek mellett végre külpolitikailag is orientálódni igyekeznek a szomszéd államok előttük rokonszenveseknek látszó politikai csoportjai felé. Kétségtelen, hogy a nemzeti parasztpártnak okos és taktikus lépése ez, mert a kormánygyeplők elnyeréséért folytatott harcukat sokrészből győngyítette meg az a liberális részről nem egyszer hangzottatott vélemény, hogy Maniuék hajója a vicinális politika vizein evezve, meg sem kísérelheti a nemzetközi politika tengerére való bebocsátkozást. Maniu távirata tehát jó kezdetnek látszik, arra a kérdésre azonban, hogy szerencsésen fogta-e meg a dolgot, már nem válaszolhatunk határozott igennel.

Maniu ugyanis azzal fejezi be részvénytáviratát, hogy: „Isten védelmezze a horvát parasztpártot és Szerb—Horvát—Szlavonországot”. Vajon Maniu annyira bizonyos benne, hogy a forradalmi atmoszférában élő Horvátország a történetek után továbbra is azon az uton kíván haladni, amely a délszláv államot megteremtette s amely láthatólag korántsem valósította meg a horvát álmokat. Ebből a szempontból egy kissé elcsúszott kell minősítenünk a román nemzeti parasztpárt részvétirát. A részvét mindenestre helyénvaló volt, az azonban már kérdéses, hogy osztja-e a horvát parasztpárt azt az óhajt, amit Maniu táviratában félreérthetetlenül kifejezésre juttatott.

Romániának, az országnak a területe nagy darab föld. Kiszélesedett és megnyúlt szőnyeg a világtérképen. Ennek a nagy darab földnek, az országnak a közepébe végtak egy lyukat azaz a titokzatos, politikai színekkel is átszótt panamával, amit petróleum-panama néven tárgyalnak a lapok. Az ország közepéből eladtak egy darabot az angoloknak. Olyan földdarabot, amelyet azért vettek meg az angolok s ami azért volt kincse az államnak, mert petróleumforrások lappangtak a felszín alatt. Amit eladtak, az az államé volt, amennyiért eladták, abból az óriási pénzből egyellen egy banit sem kapott az állam, azt magánosok vágták teljes összegben zsebre. Most azt kellene tudni, hogy ki mennyit kapott belőle, kik között, hogyan osztották föl. Ha ezzel tisztába jönnének, akkor a panama fölött világgosszág derülne. Egyelőre azonban e kérdés fölött vastagon honol a homály. A földdarab hiányzik az ország területének a közepéből. A lyuk ott tátong és nehéz is betölteni. Mert az angolok megfizettek érte és birtokbavették, felfurták, dolgoznak rajta. Nem törődnek a panama vitájával, a veszekedéssel. Ami az övék, az az övék. Az országé azonban a kár. Ez az övé. A miénk. Mert ami az államé volt, az nem az államé.

A szülőföld az ott szülötteké

Irta Pál Árpád

Jó Keresztes Lajost, a magyarok új Toldiját körülállották az újságírók, s kérdezősködtek tőle, hogy mit érzett és mire gondolt, mikor a nemzetek nagy mérköző helyén a világ legerősebb embereivel viaskodott. Az új Toldi is azt felelte, amit a régi felelt volna. Édesanyjára és szülőföldjére gondolt. A Toldiak, a robusztus testű, gyermekszívű jó emberek mindennél jobban szeretik az édesanyjukat és édesanyjukkal együtt a környéket, ahol gyermekek voltak. Ahol napsütés, szélfuvás, csönd és zivatar, keserűség és reményesség, megpróbáltatások árja és rövid pihenésű megnyugvások megedzik az embereket, hogy világba merjenek menni.

Nehéz ez a világhamenés, de mégis sok gyermeknek, sok fiatalnak meg kell tennie. Nem szóval, hanem a világlátás vágyával a hiélégítésére, hanem vaskényszerűséggel. A otthon és környéke szegénységének a szorítása miatt. Amiatt, mert az otthon az anyatején kívül több táplálékot nem tud mindenkinek adni. A mi Toldink is nekiment a tanuló pályának, középiskolán is, egyetemen is átküzdötte magát, közben a nyomorgók átöröklött betegségével, a tüdővésszel is megbirkózott, de az értelmiségi pályák tultengett állapotával még ő se tudott megbirkózni.

Volt azonban lelkiereje, talán szellemi képzettsége is növelte benne ezt a lelkiert, hogy testi erejével próbáljon kenyérkeresetet. Ha nem lehetett szellemi munkás, hát lett testi munkás. Olyan foglalkozásban, ahol az emberek ételbeli szükségletének az áttekintésére is világos ész és jó tanultság kell, de egyúttal a kiszolgáláshoz a nagy testi erő is megkívántatik, — a mészáros mesterségben keresett pályát magának. Csakhogy az okosság, tanultság, becsületesség és testi erőn kívül — ugyilátszik — ezen a pályán is kell valami, ami hiányzott a mi Toldinknál. Nem volt pénze, s az örült üzleti versenyben nem volt elég az ő jó elszántága és testi-lelki edzettsége. Az edzettségekből is tehát éppen a lelkiek kezdtek megrokkanni benne, már-már az öngyilkosság gondolataival foglalkozott. Aztán jött egy véletlenség, s ma világhíres, megbecsült ember. Ő ezt a véletlenséget úgy határozta meg, hogy „az Isten ránézett a szegény árva székelyre”.

A mi új Toldink így — talán — mégis sorsba kap. Mert hát a magunkénak is mondhatjuk őt, mikor szülőföldje és édesanyja, akire egész világgal való viaskodása közben is olyan szeretettel gondolt, azok mind itt vannak Romániában. Könyvesekkel határolt fogalmak: szülőföld, édesanya. Ezeknek a könyveseknek a szívárványa átkél országok határain, hogy megcsinálja a szeretet ösvényeit a gyűlölségek rengetegében. Hát ilyen szereteteknek a kiinduló pontja, ilyen könyvszívárványoknak a hidfeje sok-sok család, sok-sok környék, sok-sok szülőföld itt nálunk. Közünk van hozzájuk, de nemcsak azokhoz, akiket a véletlenség kiemelt a névtelenségből és árva sorsából. Sokan, nagyon sokan vannak, akik a világot járják, ennek az országnak a határain belül is szülőföldjük visszaszóró elszakadottjai, s megöröklődik testük-lelkük a kidobottságban. És még véletlenség sines, mely segítsen rajtuk.

Ők pedig keresik, örökké keresik azt a vélet-

lenséget. Névtelenek mind-mind az idegenben, kétszeresen küzdők, többszörösen fájdalmasak, helyüket nem találók, mert otthonuk vágya ég a szívükben. Nagy sokaságban vannak az egyes idegen helyeken, még sincsenek együtt, mert mindeniket a külön-külön lelkiismeret odafűzi a szülőföldjükhöz. Sokaság, mely nincs a természetes helyén, s amelynek a helyén mások vannak, akik talán éppen úgy álmodnak és vágnak a szülőföld után. Hát nem lehetne ezt a kicsért sokaságot a szíve szerint helyreterelni? Hiszen ez volna az az örökké keresett véletlenség, ami nem is a jó Isten ránézésétől függ, hanem emberek rendszerének és egymást kiszorító hatalmaskodásának a megjavulásától.

Nézzük csak! A romániai magyarság állhat négyszázezer családból. Minden száz családnak szüksége volna legalább két-két szellemi munkás foglalkozású emberre, aki tanítson, tanácsoljon, földet javítson, épületeket tervezzen, orvosoljon. A száz család el is tudná őket látni munkával is, a munka fejében kenyérrel is. Minden száz családnak szüksége volna legalább három iparosra, s legalább egy kereskedőre. Minden kétszáz családnak szüksége volna egy hivatalnokra, aki az állam felé az érdekeiket gondozza. Egyszerű foglalkozású, földdel dolgozó embereknek számítottam a családok legtöbbszörét. Az odahaza való foglalkozásra minden család megkívánja a három munkát, s gyári munkára és vállalkozásoknál való keresetre tudna adni két-két embert. Átlagosan ötnek vettem egy-egy családtagjának a számát.

Szellemi munkával és egyéb középrendű foglalkozásokkal tehát a négyszázezer család 8000 + 16000 + 2000, összesen mintegy huszonhatezer ember tudna ellátni. Harminczéves munkaképességi kort véve alapul, a huszonhatezer emberről szükséglet egyharmadrésze volna az évenkénti utánpótlás, ez közel kilencszáz ember volna évenként. Van egyetemi hallgatónk idehaza 500, külföldön mintegy hétszáz, ezek négy-évenként végeznek; évenként kikerül belőlük háromszáz. A csupán szellemiekkel foglalkozókra a fenti számvetések szerint harminc éven át 10 ezerre volna szükségünk, évenként háromszázharmincra. Kapunk magunkból csak háromszázat. És ezt a háromszázat se tudjuk mégse elhelyezni, hanem olyan a látszat, mintha intelligencia tultermelésében volnánk. Pedig világos, hogy nincs tultermelésünk, hanem valami mesterséges akadály gátol meg benne, hogy intelligenciánk évi termését magunk között elhelyezzük.

Igy gondolunk arra, hogy ipari és kereskedői foglalkozásra irányítsuk ifjúságunkat. Ott a négyszázezer magyar családnak tizenhatezer emberre van szüksége, évenként 500—600 utánpótlásra. Lesz-e évenként ennyi új mesterünk és új kereskedőnk? Dehogyan is! Inkább évenként kétszer ennyi adja vissza közülük az iparendélyét. Világos, hogy ebben a tekintetben is valami mesterséges akadály, a magyarság társadalmi magából fejlődésének és magát eltartó képességének a visszafojtásával állunk szemben.

Mikor a középrendű foglalkozások felé így megakasztják a fejlődésünket, akkor a magyar nép elől elzárják a társadalmi felemelkedések út-